

Ostrogóti

Theodorich zvaný **Veliký** (454–526) pocházel z Panonie; období dětství a dopívání prožil jako rukojmí – záruka míru mezi Ostrogóty a Byzanci – v Konstantinopoli, kde získal mj. povědomí jak o zásadních prvcích římanství (ius, civiltas, libertas), tak také o východořímském pojetí křesťanského vládce (skvostný ceremoniál, svatozář posvátnosti). V dospělosti, jako král Ostrogótů, byl spojencem Byzance proti útočným barbarským národům. Byzantský císař **Zenon** ho v roce 484 jmenoval konzulem, čímž uznal svrchovanost Ostrogótů na Balkáně (v Panonii a Thrákii). V roce 488 Zenon podnítl Theodorichovo vojenské tažení proti Odoakarovi do Itálie. Odoakar utrpěl porážku v bitvě u Verony (489). Potom Theodorich obléhal Ravennu. Odoakar byl ochoten přistoupit na dohodu – nabízel spoluvládu. Theodorich projevil zdánlivou vstřícnost, ale v roce 493 Odoakara úkladně zavraždil. Stal se tak vládcem Itálie a přilehlých částí Balkánu; nejvyšší majestát ovšem nadále náležel východořímskému císaři, kterým byl v období 491–518 Anasthasios.

Theodorich usiloval o mírové **soužití Římanů a Germánů** na ovládaném území. Římané zastávali funkce ve státní správě, Ostrogóti funkce vojenské. Zásahy do vlastnických práv Římanů nebyly příliš razantní, nedošlo k hromadnému vyvlastňování; Ostrogóti však měli nárok na část výnosů z latifundií Římanů a těžili z daní místního obyvatelstva. Theodorich se rovněž pokoušel o **hospodářskou obnovu** území, snažil se zabránit úpadku měst, která zůstávala centry řemesel a obchodu a udrželo se v nich římské municipální zřízení. Současně se vytvářely základy feudálního systému, stále větší význam měl např. podíl práce kolónů. Římané a Ostrogóti měli oddělené soudnictví. Theodorich respektoval **římské zákony**, vydával pouze edikty, nikoli však vlastní zákoník. Nesměl soudit např. senátory a příslušníky katolické církve. Vyznával ariánskou víru, ale jako vladař byl ochráncem papeže a katolického kléru. Ostrogótské přistěhoválci se rozptýlili v severní a střední Itálii. Zvláštní postavení (v soudnictví, administrativě apod.) připadlo královským místodržícím – tzv. comites. Theodorich měl několik paláců – Ravenna, Pavie, Verona, Monza, Galeata (vždy v místě větší koncentrace gótského obyvatelstva).

V **zahraníční politice** Theodorich usiloval o spojenecké vztahy i příbuzenské svazky s Franky, Vizigóty, Vandaly, Burgundy. Po roce 511 měl moc jak nad Ostrogóty, tak i nad Vizigóty (svou dceru Theodegotu provdal za vizigótského krále Alaricha II., po jeho smrti dělal poručníka jejich nezletilému synovi Amalarichovi a vládl za něho).

Ke konci života byla Theodorichova pozice oslabena, a to především kvůli nejistému nástupnictví: neměl přímého mužského dědice, nýbrž pouze nezletilého vnuka Athalaricha, jehož matkou byla dcera **Amalasantha**, která byla ochotná hájit zájmy římského

obyvatelstva a Byzance, čímž proti sobě popudila gótskou aristokracii. Dalším problémem byla Theodorichova ariánská víra, neboť nový byzantský císař **Justin I.** (518–527, strýc Justiniána I.) bojoval proti ariánům, kterých bylo zvláště na východě říše stále mnoho, a za jednotu církve a státu. Theodorich se snažil hájit právo Gótů na **ariánské vyznání**. Stal se netolerantním a podezřivým, v roce 525 dal zatknout a popravit římského filozofa **Boëthia**, svého dosavadního rádce. Dal rovněž uvěznit např. papeže **Jana I.**, který udržoval dobré vztahy s Byzancí – měl mj. za úkol přimět byzantského císaře k větší toleranci vůči ariánům a vyjednat schválení nástupnictví pro Athalaricha, ale jeho mise do Konstantinopole nebyla úspěšná (roku 526 Jan I. ve vězení zemřel).

Theodorich zemřel roku 526. Jeho nástupcem se stal teprve desetiletý vnuk **Athalarich** (526–534), regentkou dcera Amalasantha. Když Athalarich jako velmi mladý zemřel, Amalasantha povolala na trůn svého bratrance Theodahada. Ten proti ní zosnoval spiknutí a dal ji v roce 535 zavraždit na ostrově v Bolsenském jezeře, a to mj. proto, že byla nadmíru nakloněna Byzanci, podporovala např. tažení byzantského vojevůdce Belisara do Afriky proti Vandalům. Následovala odvetná reakce císaře **Justiniána** (vládl 527–565) a vypukla tzv. **gótská válka**, v níž byli Ostrogóti nakonec poraženi.

Významné památky z doby Ostrogótů se nacházejí především v Ravenně: Arcibiskupská kaple sv. Ondřeje, Bazilika Sant'Apollinare Nuovo (původně ariánský chrám, sloužil Theodorichovi a jeho dvoru), Baptisterium ariánů, Theodorichovo mauzoleum. **Významní historici ostrogótské éry**: Říman Cassiodorus, Gót Iordanes (psal latincky), byzantský historik Prokopios z Kaisareie.

Literatura:

- Prokopios z KAISAREIE, *Válka s Peršany a Vandaly*. Praha: Odeon, 1985.
- Prokopios z KAISAREIE *Válka s Góty*. Praha: Odeon, 1985.
- JORDANES, a Stanislav DOLEŽAL. *Gótské dějiny: Římské dějiny*. Praha: Argo, 2012, 330 s. ISBN 978-80-257-0744-9.
- HEATHER, P. *Gótové*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002, 408 s. ISBN 80-7106-199-9.
- DOLEŽAL, Stanislav. *Interakce Gótů a římského impéria ve 3.–5. století n.l.* Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2008, 337 s. ISBN 978-80-246-1531-8.